

CYNGOR SIR CEREDIGION COUNTY COUNCIL

Adroddiad i'r: Cyngor Llawn

Dyddiad y cyfarfod: 02/03/23

Teitl: Adroddiad ar y Cyd gan yr Arweinydd, Aelod y Cabinet - Cyllid a Chaffael, y Prif Weithredwr a'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Cyllid a Chaffael ar Gyllideb 2023/24, gan gynnwys y Strategaeth Gyfalaf, y Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn wedi'i diweddarau a'r Dangosyddion Darbodus ar gyfer Rheoli Cyfalaf a Rheoli'r Trysorlys.

Pwrpas yr adroddiad: Cymeradwyo Gofyniad y Gyllideb Refeniw ar gyfer 2023/24; pennu lefel Treth y Cyngor at ddibenion y Cyngor Sir ar gyfer 2023/24; cymeradwyo'r Strategaeth Gyfalaf, y Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn a'r Dangosyddion Darbodus.

Er: Penderfyniad

Portffolio'r Cabinet: Y Cyngorydd Bryan Davies - Arweinydd y Cyngor
Y Cyngorydd Gareth Davies - Aelod o'r Cabinet: Cyllid a Chaffael
Holl Aelodau'r Cabinet

1. CYFLWYNIAD

Croesawyd y cynnydd uwch na'r disgwyl yn Setliad dros dro Llywodraeth Cymru ar gyfer 23/24 o 8.1% (ar sail arian parod). Dylai hyn sicrhau, ar gyfer blwyddyn ariannol 23/24, y gellir diogelu gwasanaethau i drigolion Ceredigion cymaint â phosibl, tra'n cydnabod bod hon yn Gyllideb heriol iawn o hyd.

Mae'r pwysau o ran Costau a wynebir gan y Cyngor yn gyfanswm o £22m na welwyd ei debyg o'r blaen, sy'n cyfateb i ffactor chwyddiant penodol i Geredigion o dros 13%. Mae hyn yn cymharu â'r sefyllfa lle y mae chwyddiant yn gyffredinol yn 10.5% (ffigwr CPI ar gyfer Rhagfyr 2022). Felly bu angen dod o hyd i ddiffyg o £12m yn y gyllideb o gyfuniad o ystyriaethau ynghylch gwneud Arbedion yn y Gyllideb a chodi Treth y Cyngor.

Yn gyffredinol, nid yw'r meysydd lle y gwelir pwysau o ran Costau yn unigryw i Geredigion. Mae themâu sy'n codi dro ar ôl tro yn debyg i'r rhai y cyfeirir atynt yn y wasg genedlaethol, sy'n effeithio ar ystod o sefydliadau yn y sector cyhoeddus a'r sector preifat, yn ogystal â sefyllfa ariannol aelwydydd unigol. Maent yn amrywio o Ynni i Danwydd i Ddyfarniadau Cyflog uwch na'r arfer ar gyfer Staff, i Gontractau sy'n cynnwys cymalau sy'n gysylltiedig â chwyddiant.

Mae yna hefyd gynnydd sylweddol yn yr ardoll gan Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru, sydd ar lefel nas gwelwyd ei thebyg o'r blaen. Mae cynnydd o 13%

yn eu Cyllideb graidd yn arwain yn ei dro at bwysau sylweddol o ran cost, mewn termau cymharol, ar gyllideb y Cyngor ei hun (sy'n cyfateb i gynnydd Band D Treth y Cyngor o 1.3% ar gyfer 23/24).

Mae'r galwadau ar gyllidebau sy'n ymwneud â Gofal Cymdeithasol yn parhau i gynyddu, a hefyd, ceir dros £1.7m ar ffurf cyllid yn y Setliad Dros Dro (1.5% o'r codiad o 8.1%) y mae angen ei drosglwyddo i wasanaethau a Gomisiynir yn Allanol yng Ngheredigion er mwyn sicrhau bod gweithwyr Gofal Cymdeithasol cofrestredig yn parhau i gael eu talu'r Cyflog Byw Gwirioneddol o leiaf (sydd wedi codi o £9.90 i £10.90 yr awr - codiad o 10.1%).

Ni fu'n bosibl ariannu'n llawn yr holl bwysau o ran costau sy'n cael eu profi gan Ysgolion, fodd bynnag darperir ar gyfer cynnydd cyfartalog o 5.8% o fewn Cyllideb 23/24. Gydag ail-negodi dyfarniad cyflog Athrawon Medi 2022 a'r Undebau yn gwrthod cynnig diwygiedig gan Lywodraeth Cymru wedi hynny, mae ansicrwydd o hyd ynghylch sut a phryd y bydd y mater hwn yn cael ei ddatrys. Ceisir sicrwydd y bydd unrhyw gostau ychwanegol o ran dyfarniad cyflog Athrawon yn 22/23 ac sy'n barhaus yn cael eu hariannu'n llawn gan Lywodraeth Cymru.

Er gwaethaf heriau gweithredol ar adegau mewn rhai Gwasanaethau, mae Cyngor Sir Ceredigion yn parhau i ddarparu gwasanaethau o ansawdd uchel sy'n bodloni rheoleiddwyr allanol. Aseswyd y Cyngor gan Archwilio Cymru fel un sy'n parhau i fod yn sefydlog yn ariannol, er ei fod yn cydnabod bod heriau ariannol o'n blaenau, gan greu risgiau ariannol parhaus.

Lefel bresennol Treth y Cyngor Band D 22/23 yng Ngheredigion (ar gyfer yr holl gydrannau) yw £1,777.27, sy'n cyd-fynd â'r Dreth Gyngor gyfartalog ar gyfer Band D yng Nghymru, sef £1,777.18. Mae lefelau Treth y Cyngor ar gyfartaledd yng Nghymru hefyd yn sylweddol is na'r cyfartaledd cyfatebol ar gyfer Awdurdodau Unedol Lloegr o £2,034 ar gyfer 22/23. Elfen y Cyngor Sir o'r Dreth Gyngor Band D 22/23 ar hyn o bryd yw £1,447.90.

Mae'r Arweinydd a'r Cabinet, fel y mae pob Cynghorydd, yn ymwybodol iawn o'r effaith y mae'r argyfwng Costau Byw yn ei chael ar sefyllfa ariannol aelwydydd. Cynigir bod codiadau Treth y Cyngor ar gyfer 23/24 yn cael eu cadw ymhell islaw'r gyfradd chwyddiant gyfredol gyda chodiad 6.0% yn cael ei gynnig ar gyfer gwasanaethau craidd y Cyngor sydd, o'i ychwanegu at godiad o 1.3% i ariannu ardoll Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru, yn arwain at godiad o 7.3% at ddibenion y Cyngor Sir - sef £105.70 ychwanegol ar gyfer eiddo Band D.

Mae cyfnod heriol ac anodd yn parhau i fod o'n blaenau – gyda chodiad cyfartalog dangosol o +3.1% yn unig ar gyfer Setliad Llywodraeth Cymru yn 24/25. Canolbwyntir ar faint yr her fel rhan o gyflwyno Strategaeth Ariannol Tymor Canolig wedi'i diweddarau maes o law.

2. CEFNIDIR

Ar 24/01/23, ystyriodd a chymeradwyodd y Cabinet adroddiad ynglŷn â Gofyniad y Gyllideb Refeniw ddrafft ar gyfer 2023/24, Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn wedi'i

diweddarau a gwnaeth argymhelliad drafft ar lefel arfaethedig Treth y Cyngor ar gyfer 2023/24. Roedd yr adroddiad yn amlinellu manylion llawn sefyllfa gyffredinol y Gyllideb ac roedd yn seiliedig ar setliad Cyllid Llywodraeth Leol Dros Dro Llywodraeth Cymru. Mae'r adroddiad a'r penderfyniadau i'w gweld yn:

[Agenda Cyngor Sir Ceredigion ar gyfer y Cabinet, Dydd Mawrth, 24ain Ionawr, 2023, 10.00 am](#)

Ar 02/02/23, cafodd y Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu gyflwyniadau gan yr Arweinydd, Aelod y Cabinet dros Gyllid a Chaffael a'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael ac yna ystyriodd yr adroddiad ynglŷn â'r Gyllideb ddrafft ac argymhellion y Cabinet.

Ar 09/02/23 a 10/02/23, cafodd y pedwar Pwyllgor Trosolwg a Chraffu thematig gyflwyniadau gan yr Arweinydd, Aelod y Cabinet dros Gyllid a Chaffael, y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael ac Aelodau Cabinet unigol ar gyfer y priod wasanaethau ac yna ystyriodd yr adroddiad ynglŷn â'r Gyllideb ddrafft ac argymhellion y Cabinet, yn ogystal â chynigion Ffioedd a Chostau.

3. CYLLIDEB REFENIW

Ar 14/02/23, cafodd y Cabinet adborth ffurfiol o gyfarfodydd y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu ac o ganlyniad penderfynodd y Cabinet:

- 1. Argymell i'r Cyngor Llawn yn dilyn ystyried argymhelliad y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Cymunedau Ffyniannus ynghylch parhau i Barcio Ceir am Ddim yn Llandysul a Thregaron, y dylai'r gost bosibl o £40k sy'n gysylltiedig â hyn gael ei hariannu o'r Ddarpariaeth o £400k a neilltuwyd ar gyfer risgiau o ran Chwyddiant Cyflogau ac Ynni ac mai dim ond o dan opsiwn Treth y Cyngor nad yw'n is na 7.3% y mae'r dull hwn o weithredu yn bosibl.*
- 2. Argymell i'r Cyngor Llawn mai Gofyniad Cyllideb 23/24 yw £180.101m a chynnydd o 7.3% yw lefel Treth y Cyngor a gynigir ar gyfer 23/24 at ddibenion y Cyngor Sir (gan gynnwys 1.3% mewn perthynas â'r cynnydd yn Ardoll yr Awdurdod Tân).*
- 3. Nodi'r Adborth o bob Pwyllgor Trosolwg a Chraffu'r Gyllideb; a nodi bod pob un o'r Pwyllgorau thematig wedi argymell cynnydd o 7.3% yn Nhreth y Cyngor ar gyfer 2023/24 (gan gynnwys 1.3% mewn perthynas â chynnydd Ardoll yr Awdurdod Tân) a gofyniad Cyllideb 23/24 o £180.101m.*

Disgwylir i fanylion Setliad Cyllid Llywodraeth Leol Terfynol Llywodraeth Cymru fod ar gael ar 28/02/23 (ar ôl i'r adroddiad hwn gael ei gyhoeddi), pan ddisgwylir hefyd i Gyllideb Derfynol Llywodraeth Cymru gael ei chyhoeddi.

Yr unig newid a ddisgwylir yw cynnwys £143k mewn perthynas â grant Pensiynau Awdurdod Tân. Mae hwn yn symud o fod yn grant penodol (a dalwyd yn uniongyrchol

o'r blaen i Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru) i'r Setliad Cyllid Llywodraeth Leol. Mae hyn eisoes wedi'i gynnwys yn y cyfrifiadau presennol ar gyfer Gofyniad y Gyllideb.

Mae crynodeb o gyfrifiad Gofyniad arfaethedig y Gyllideb 23/24, sef cyfanswm o £180.101m i'w weld yn Atodiad 1.

Rhodddwyd cyfle i'r holl Aelodau gynnig opsiynau eraill o ran y Gyllideb yn ychwanegol at yr argymhellion craidd a wnaed gan y Cabinet ar 24/01/23, ar yr amod bod unrhyw opsiwn yn cael ei ystyried yn ystod cyfarfodydd Craffu ar y Gyllideb a bod y swyddog Adran 151 wedi cael digon o amser ymlaen llaw i fodelu'r effaith yn llawn ac i roi barn ar ei chadernid. Ac eithrio'r ystyriaeth Parcio Ceir am Ddim yn Llandysul a Thregaron, nid oes dim cynigion ffurfiol eraill wedi'u cyflwyno.

Mae'r gyfres lawn o bapurau'r Gyllideb bellach wedi'u paratoi yn unol ag argymhellion y Cabinet. Mae'r Cyllidebau Rheoladwy dilynol hefyd wedi'u diweddarau i adlewyrchu gofynion cyfrifyddu ar gyfer dyraniadau / ail-godiadau tâl Mewnol (e.e. Gwasanaethau Cymorth) a chostau Cyfalaf i gyrraedd Cyllidebau Net gan gynnwys yr eitemau hyn. Mae manylion y Cyllidebau Rheoladwy a Net arfaethedig felly wedi'u hamgáu fel Atodiad 2.

4. STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOLIG

Mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canolig wrthi'n cael ei diweddarau i adlewyrchu'r gwaith sy'n mynd rhagddo o dan amrywiol ffrydiau gwaith 'Gwneud Pethau'n Wahanol: Dull Gweithredu Corfforaethol', yn ogystal â chaniatáu mwy o amser i ystyried setiau data Cyfrifiad 2021, yn ogystal â defnyddio heb fod dros lefel ddangosol 3.1% o gyllid Setliad Llywodraeth Cymru ar gyfer 24/25 fel procsi cyllid ac ystyriaethau i'w gwneud ynghylch amcangyfrifon Dyfarniadau Cyflog yn y dyfodol (sy'n parhau i fod yn anodd eu hamcangyfrif). Byddai cynnydd o 3.1% ond yn rhoi £4m ychwanegol o gyllid.

Felly, bwriedir cyflwyno'r Strategaeth Ariannol ar gyfer y Tymor Canolig wedi'i diweddarau fel adroddiad ar wahân maes o law, er mwyn caniatáu dull gweithredu mwy ystyriol ac â mwy o ffocws, o ystyried y bydd penderfyniadau anodd pellach o'n blaenau y tu hwnt i 23/24. Mae'n debygol y bydd angen i'r gwaith ar Gyllideb 24/25 hefyd ddechrau'n gynt o lawer nag arfer.

5. STRATEGAETH GYFALAF A'R RHAGLEN GYFALAF AML-FLWYDDYN

Mae cyllid Cyfalaf cyffredinol wedi codi'n sylweddol ar draws Cymru o £150m i £180m. Fodd bynnag, cyhoeddwyd y cynnydd hwn 12 mis yn ôl, felly roedd eisoes wedi'i adlewyrchu'n fras yn Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn bresennol y Cyngor.

Y dyraniad Cyfalaf Cyffredinol i Geredigion ar gyfer 23/24 yw £5.860m (roedd yn £4.891m ar gyfer 22/23), wedi'i rannu'n Fenthyca â Chymorth o £2.891m a Grant Cyfalaf Cyffredinol o £2.969m. Nid yw lefelau cyllid cyfalaf fodd bynnag fyth wedi

dychwelyd i'r uchafsymiau o £7m a welwyd cyn y cyfnod cyni yn ôl yn 2008/09. Ar ben hyn, bydd swm ychwanegol o £20m ar gael ar draws Cymru yn ystod 23/24 a 24/25 ar gyfer Datgarboneiddio, fel rhan o'r targed sero net ar gyfer 2030. Rydym yn aros am fanylion pellach ynghylch sut i wneud cais a manteisio ar y gronfa hon o hyd.

Mae'r Strategaeth Gyfalaf wedi'i hatodi (Atodiad 3) fel y'i cyflwynwyd i'r Cabinet ar 24/01/23 ac fel y'i hystyriwyd gan y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu.

Mae'r Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn wedi'i hatodi (Atodiad 4) fel y'i cyflwynwyd i'r Cabinet ar 24/01/23 ac fel y'i hystyriwyd gan y Pwyllgorau Trosolwg a Chraffu.

Y Rhaglen Gyfalaf wedi'i diweddarau a gynigir ar gyfer 2022/23 yw £35.3m a £60.1m ar gyfer 2023/24. Cyfanswm y rhaglen Gyfalaf arfaethedig dros y cyfnod rhwng 2022/23 a 2025/26 yw £129.8m.

6. DANGOSYDDION DARBODUS AR GYFER RHEOLI CYFALAF A RHEOLI'R TRYSORLYS

Mae'r Rhaglen Gyfalaf yn sail i'r Dangosyddion Darbodus arfaethedig sydd wedi'u hatodi (Atodiad 5). Mae hefyd yn angenrheidiol bob blwyddyn i ddirprwyo awdurdod i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Cyllid a Chaffael i weithredu symudiad o fewn cyfanswm y terfyn Awdurdodedig ar gyfer benthyca allanol, a'r ffin Weithredol.

7. BARN Y SWYDDOG ADRAN 151 (SWYDDOG ARWEINIOL CORFFORAETHOL - CYLLID A CHAFFAEL)

O dan Adran 25 Deddf Llywodraeth Leol 2003, mae'n ofynnol i'r Swyddog Adran 151 roi adroddiad yn ffurfiol i'r Cyngor fel rhan o broses pennu'r Gyllideb ynglŷn â chadernid yr amcangyfrifon a wnaed at ddibenion y cyfrifiadau a digonolrwydd y cronfeydd ariannol wrth gefn arfaethedig.

O ystyried yr holl faterion sydd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad hwn a phroses gysylltiedig y Gyllideb, gallaf gadarnhau bod amcangyfrifon y Gyllideb arfaethedig wedi'u paratoi mewn modd digon cadarn ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf.

Mae Cyllideb 23/24 yn amodol ar gyflawni, yn barhaus, Arbedion y Gyllideb trwy amrywiol ffrydiau gwaith a bydd y rhain yn cael eu monitro mewn ffordd weithredol yn ystod y flwyddyn trwy'r trefniadau rheolaeth ariannol arferol. Mae hyn yn cynnwys diweddarau'r Cyllidebau Diweddaraf yn ystod y Flwyddyn yn rheolaidd, cyflwyno adroddiadau Monitro Ariannol rheolaidd i'r Cabinet, adrodd am eithriadau yn ôl y gofyn a Deiliaid Cyllidebau yn cymryd camau unioni yn ddigon cynnar yn ystod y flwyddyn os bydd problemau annisgwyl yn codi. Nid yw dyfarniadau cyflog wedi'u pennu eto ar gyfer 2023/24, felly mae darpariaeth ganolog wedi'i gwneud i ganiatáu ar gyfer lefel benodol o risg yn y maes hwn a hefyd gyda chostau Ynni.

Mae datganiad o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd a Balansau Cyffredinol y Cyngor wedi'i atodi ar ddiwedd Atodiad 2 a gallaf gadarnhau bod lefel amcangyfrifedig y Balansau Cyffredinol o £6.7m yn ddigonol ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf, sy'n

disgyn o fewn yr ystod arfaethedig o 3% i 5%. Mae Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd bellach wedi cyrraedd eu huchafbwynt o £54m ar 31/03/22 a rhagwelir y byddant yn gostwng yn awr yn ystod 2022/23 a 2023/24, ond mae hyn yn cael ei wneud mewn ffordd reoledig gyda Chronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd yn cael eu defnyddio at ddibenion penodol iawn yn unig.

Mae rhagolygon y Gyllideb y tu hwnt i 23/24 yn debygol o fod yn heriol iawn os daw cynnydd o 3.1% yn unig yn Setliad Cyllid Llywodraeth Leol Llywodraeth Cymru ar gyfer 24/25. Felly bydd Strategaeth Ariannol Tymor Canolig wedi'i diweddarau ac â ffocws iddi yn hanfodol i barhau â hanes blaenorol y Cyngor o reolaeth ariannol gadarn, gwelliant parhaus a chyflawni cyllidebau cytbwys. Bydd hyn yn gofyn am allbynnau pellach o'r ffrydiau gwaith 'Gwneud Pethau'n Wahanol: Dull Gweithredu Corfforaethol', yn ogystal ag arbedion eraill y Gyllideb, effeithlonrwydd a chyfleoedd amgen i'w datblygu a'u darparu ar gyfer 24/25 a thu hwnt.

Argymhellion:

1. Nodi, ym marn y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael (Swyddog Adran 151):
  - bod amcangyfrifon Cyllideb 2023/24 wedi'u paratoi mewn modd cadarn, a
  - bod lefel arfaethedig y Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd a'r Balansau Cyffredinol yn ddigonol ar gyfer y flwyddyn ariannol i ddod.
2. Cymeradwyo Gofyniad y Gyllideb Refeniw ar gyfer 2023/24 o £180.101m, fel yr amlinellir yn Atodiad 1.
3. Cymeradwyo Cyllidebau 2022/23 a Chyllidebau 2023/24 manwl a ddiweddarwyd, fel yr amlinellir yn Atodiad 2.
4. Pennu Treth y Cyngor Band D o £1,553.60 ar gyfer 2023/24 at ddibenion Cyngor Sir Ceredigion, sef cynnydd o £105.70 neu 7.3%.
5. Nodi bod y cynnydd o 7.3% ym Mand D Treth y Cyngor yn cynrychioli cynnydd o 6.0% ar gyfer Gwasanaethau craidd y Cyngor ac 1.3% pellach er mwyn ariannu cynnydd yn ardoll Awdurdod Tân Canolbarth a Gorllewin Cymru ar gyfer 2023/24.
6. Cymeradwyo'r Strategaeth Gyfalaf, fel yr amlinellir yn Atodiad 3.
7. Cymeradwyo'r Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn, fel yr amlinellir yn Atodiad 4.
8. Cymeradwyo'r Dangosyddion Darbodus, fel yr amlinellir yn Atodiad 5.
9. Dirprwyo awdurdod i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Cyllid a Chaffael i weithredu symudiad o fewn cyfanswm y terfyn Awdurdodedig ar gyfer benthyca allanol, a'r ffin Weithredol.

Rheswm dros penderfyniad:

y Er mwyn galluogi Cyllideb 23/24 i gael ei phennu a chwblhau elfen y Cyngor Sir o Dreth y Cyngor.

Trosolwg a Chraffu:	Ystyriwyd ar 02/02/23, 09/02/23 a 10/02/23
Fframwaith Polisi:	Strategaeth Ariannol Tymor Canolig
Blaenoriaethau Corfforaethol:	Mae'r Gyllideb yn cefnogi pob agwedd ar Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027.
Pwerau Statudol:	Deddf Llywodraeth Leol a Chyllid 1972
Papurau Cefndir:	14/12/22 - Setliad Llywodraeth Leol Dros Dro Llywodraeth Cymru 24/01/23 - Adroddiad cyllideb i'r Cabinet 02/02/23 - Cyfarfod Cydlynu Craffu 09/02/23 - Cyfarfodydd Trosolwg a Chraffu 10/02/23 - Cyfarfodydd Trosolwg a Chraffu 14/02/23 - Adroddiadau Adborth Craffu i'r Cabinet 14/02/23 - Adroddiad cyllideb i'r Cabinet
Atodiadau:	Atodiad 1: Crynodeb o Ofyniad y Gyllideb Atodiad 2: Cyllidebau Rheoladwy a Net (gan gynnwys Datganiad o Gronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd a Balansau Cyffredinol) Atodiad 3: Strategaeth Gyfalaf Atodiad 4: Rhaglen Gyfalaf Aml-flwyddyn Atodiad 5: Dangosyddion Darbodus
Swyddog Arweiniol Corfforaethol:	Duncan Hall
Swyddog(ion) Adrodd:	Duncan Hall a Justin Davies
Dyddiad:	21/02/23